

■ عکس: رضا معطریان / ایران

وضعیت اقتصادی کشور پیش از انتخابات خرداد ۱۴۰۰

مقدمه:

انتخابات سیزدهمین دوره ریاست جمهوری در خرداد ماه سال ۱۴۰۰ در وضعیتی انجام شد که اوضاع نابسامان اقتصادی کشور، محور دغدغه‌های مردم و حتی کاندیداها را تشکیل می‌داد. تورم افسارگسیخته و رشد روزافزون قیمت‌ها بخصوص در بخش کالاهای اساسی و مواد خوراکی، بحران بورس و بی‌اعتمادی مردم به بازار سرمایه، رکود اقتصادی ناشی از بازگشت تحریم‌ها و فشار شدید ویروس کرونا و کسب و کارها، مجموعه شرایطی را ایجاد می‌کرد که آینده‌ای تیره و تار را پیش روی جامعه ایرانی قرار می‌داد. در این لحظه تاریخی می‌بایست از دل بحران‌های فراگیر اقتصادی رویکردی ظهور می‌کرد که در درجه نخست اعتماد همگانی به توانمندی نظام سیاسی و ارکان اقتصادی آن برای حل مشکلات کشور را بازمی‌گرداند. اوضاع اقتصادی کشور تا جایی بحرانی و واهمه برانگیز بود که اکثر شخصیت‌های برجسته کشور حضور کاندیداها در صحنه انتخابات را بازی با دم شیر قلمداد می‌کردند، چراکه درعمل تنها کورسوی امیدی برای بهبود اوضاع جاری مملکت برای همگان باقی مانده بود. بنابراین حضور هرکدام از شخصیت‌های سیاسی کشور در ماراتن انتخابات می‌توانست بالمره لطمه شدیدی به آینده و اعتبار او وارد سازد. همان‌طور که تا اینجا برای شما هویدا شد، در این فصل تلاش داریم تا اوضاع اقتصادی کشور پیش از انتخابات سیزدهمین دوره ریاست جمهوری را با استفاده از آمارهای ارائه شده توسط نهادهایی همچون بانک مرکزی، سازمان آمار، صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی بازنمایی کنیم. لذا سعی داریم در اینجا به‌صورت مبسوط شاخصه‌های کلان اقتصادی کشور از جمله میزان رشد اقتصادی در بخش‌های خصوصی عمومی، تجارت خارجی، حجم پول در گردش، نرخ تورم، قیمت ارز، میزان سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و اشتغال را تصویرسازی کنیم تا نگاهی جامع به خوانندگان درباب نماگرهای اقتصادی کشور ارائه دهیم.

۱- اقتصاد در آستانه انتخابات:

در روزهای پیش از انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۰، مشکلات اقتصادی کشور چنان خودنمایی می‌کرد که گویی هیچ برنامه و اقدامی برای بهبود وضع موجود اندیشیده نشده بود. از وعده‌های دولت فعلی زمانی که نخستین بار روی کار می‌آمد این بود «دولت تدبیر و امید به‌دنبال این است که آنچه‌ان مردم را از درآمد سرشار کند که اصلاً به یارانه ۴۵ هزار تومانی نیازی نداشته باشند و به جای اینکه مردم دست به سوی دولت دراز کنند دولت دست به سوی مردم دراز کند.» (روحانی، خرداد ۱۳۹۲). قرار بود

هم چرخ سانتریفیوژ بچرخد هم چرخ زندگی مردم اما در روزهای پایانی دولت تدبیر و امید هیچ‌کدام از این اتفاقات رخ نداد. همه شاخصه‌ها و نماگرهای اقتصادی شکست در سیاستگذاری کلان اقتصادی را نشان می‌داد و هیچ امیدی برای دستیابی به رشد ۸ درصدی آن‌طور که برنامه توسعه ششم مد نظر داشت اتفاق نیفتاد. این درحالی است که در مناظرات انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۲ آقای روحانی گفت «ما قرار بود در چشم‌انداز ۲۰ ساله ۸ درصد رشد اقتصادی داشته باشیم اما در حال حاضر این رشد به حدود ۳ درصد رسیده است. در اینجا این سؤال پیش می‌آید کدام کشور در

منطقه تورم بالای ۳۰ درصد دارد؟ مردم در تهیه مواد غذایی با تورم بالای ۴۰ درصد مواجه بوده‌اند.» (روحانی: خرداد ۱۳۹۲). انتخابات سال ۱۳۹۲ در شرایطی برگزار شد که شعارهای اقتصادی زیادی از سوی کاندیداها مطرح می‌شد. اقتصاد کشور در آن زمان با تورم فزاینده و رشد اقتصادی منفی مواجه بود و مشکل بیکاری همچنان پررنگ بود و از طرفی تحریم‌های نفتی و بانکی در سال‌های ابتدایی دهه ۹۰ فشار زیادی به اقتصاد وارد کرده بود. حسن روحانی در روز تنفیذ حکم ریاست جمهوری در روز ۱۳ مرداد ۱۳۹۲ گفت «جامعه ما در شرایط حساسی قرار دارد. باید از رنج معیشت مردم کاست و فضای زندگی آنان را گشود، باید به اقتصاد بویژه تولید صنعتی و کشاورزی کشور رونقی دیگر داد. جهت‌گیری دولت، نجات اقتصاد ایران، احیای اخلاق و تعامل سازنده با جهان خواهد بود. دولت بیش و پیش از هر چیز در پی مسائل معیشتی مردم و مهار آسیب‌های اجتماعی خواهد بود. به موازات آن، در عرصه روابط بین‌المللی، گام‌های جدیدی برای ارتقای منزلت ایران براساس تأمین منافع ملی و رفع تحریم‌های ظالمانه کنونی برخواهد داشت.» (روحانی، مرداد ۱۳۹۲).

با روی کار آمدن دولت یازدهم اما، رکود تورمی شدیدی گریبانگیر اقتصاد کشور شد به شکلی که نه تولید و صادرات رشد می‌کرد و نه روند رو به رشد قیمت‌ها در بازار متوقف می‌شد. پیوند زدن اقتصاد به مذاکرات برجامی سبب ایجاد نوعی تعلیق در تمامی ابعاد اقتصاد کشور شد که همین موضوع موجب نگرانی مردم و نخبگان شد. با شروع سال هشتم ریاست جمهوری حسن روحانی، چهره‌های شناخته

ویژه‌نامه

سالگرد سیزدهمین دوره
انتخابات ریاست جمهوری
خرداد ۱۴۰۱

۲۳

ایران